
Q&A Bluswatervoorziening

Versie: 20190308

Deze Q&A gaat in op vragen aangaande de bluswatervoorziening in de Veiligheidsregio Kennemerland. Het doel van deze Q&A is om gemeenten en raadsleden van dienst te zijn bij het *inzichtelijk maken van de vragen en antwoorden die lokaal (kunnen) spelen ten aanzien van* (wijzigingen in) de bluswatervoorziening. De vragen en antwoorden zijn rond 12 thema's gegroepeerd. Deze Q&A hoort bij de oplegger regionale bluswatervoorziening.

1. De bluswatervoorziening

1.1. Is een voortzetting van de huidige bluswatervoorziening, een combinatie van brandkranen en watertankwagens, mogelijk?

Dit is een mogelijkheid. Echter de voortzetting van de huidige situatie, een combinatie van twee systemen – het gebruik van brandkranen én de inzet van watertankwagens – heeft een aantal nadelen:

- voor beide systemen moet worden opgeleid en geoefend. Dit brengt een extra belasting voor de brandweermensen met zich mee.
- De instandhouding van twee systemen brengt extra kosten (materieel, personeel, opleiding, etc.) met zich mee en het zet de exploitatie van de brandweer onder druk
- het werken met twee systemen vergroot de kans op misverstanden en fouten en brengt extra operationele risico's met zich mee.

1.2. Wanneer is sprake van een toereikende bluswatervoorziening?

De verantwoordelijkheid voor een toereikende de bluswatervoorziening is van de gemeenten. Het is uiteindelijk een bestuurlijke keuze om te bepalen wat 'toereikend' is. Voor de vergelijkbaarheid is in de businesscase de keuze gemaakt om in beide scenario's uit te gaan van het gegeven dat gemeenten willen voldoen aan de norm. Dat maakt de gepresenteerde oplossingen in de businesscase vergelijkbaar.

1.3. Waarom is het water (sloot/vijver) naast een woning niet geschikt om de brand te blussen?

Het primaire bluswater dient in enkele minuten beschikbaar te zijn. Om dit te kunnen borgen kan de brandweer enkel aankoppelen en openzetten en dan moet het water beschikbaar zijn. Wanneer de brand zich uitbreidt en er langer moet worden ingezet kan er secundair water worden ingezet. Dit water moet binnen 30 minuten beschikbaar zijn. Hierdoor heeft de brandweer wel de tijd en extra manschappen om een pomp in het water te zetten en slangen over een langere afstand uit te leggen. Het water naast de woning kan dus mogelijk geschikt zijn voor secundair bluswater, maar niet als primair bluswater.

1.4. Hoe toekomstbestendig zijn de leidingnetten van PWN en Waternet voor de bluswatervoorziening?

Het leidingnet wordt vernieuwd met het oog op de drinkwaterkwaliteit. Alhoewel PWN bereid is en blijft om bluswater via brandkranen te leveren, is de capaciteit in sommige gebieden lager dan noodzakelijk is voor een toereikende bluswatervoorziening. Met de komende vernieuwingen in het leidingnet zullen meer objecten te maken krijgen met te weinig primair bluswater uit brandkranen.

1.5. Loopt Kennemerland voorop met het nieuwe bluswaterconcept en zo ja waarom?

Meerdere veiligheidsregio's hebben nieuw bluswaterbeleid opgesteld of zijn hier mee bezig. Brandweer Drenthe heeft een aantal jaren geleden besloten uitsluitend te werken met watertankwagens. Daar is het concept reeds operationeel. Andere regio's kiezen voor een beleid waarin gebruik gemaakt wordt van brandkranen waar mogelijk en geboorde putten op die plaatsen waar een brandkraan niet mogelijk is of onvoldoende capaciteit heeft, aangevuld met een of meerdere watertankwagens. Niet alle veiligheidsregio's hebben een knelpuntenanalyse uitgevoerd en het karakter en profiel van een regio is van invloed op het vraagstuk van de bluswatervoorziening.

1.6. Hoe kan sprake zijn van onvoldoende beschikbaarheid secundair bluswater aangezien we in een waterrijk gebied wonen.

Ondanks dat we in Kennemerland veel oppervlaktewater hebben zijn er toch locaties waar dit tekort schiet om in te zetten als secundair bluswater. Dit hangt onder andere samen met de bereikbaarheid van het water en de afstand tussen de te blussen objecten van en het secundair bluswater, de eis dat er gegarandeerd 4000 liter per minuut gedurende 4 tijd geleverd moet kunnen worden om te kunnen gebruiken. Tevens kent de regio een druk verkeersnet, en het afsluiten van wegen, door het uitleggen van de grootwatertransportslangen, lijdt snel tot een verkeersinfarct.

2. Samenwerking bij de brandbestrijding

2.1. Is het een probleem als een andere veiligheidsregio bijstand verleent bij een brand en deze veiligheidsregio een andere primaire bluswatervoorziening heeft?

Nee, dit vormt geen probleem. Bijstand betreft de hulp bij een zeer groot incident. Bij het leveren van bijstand gaat het niet om de inzet van primair bluswater. Primair bluswater is het water dat binnen enkele minuten na aankomst van de tankautospuiter beschikbaar gemaakt kan worden om te blussen. In het geval van een groot incident schakelt de brandweer over naar secundair bluswater, aangezien hiervoor oppervlaktewater binnen een straal van 200 - 1000 meter gebruikt kan worden. Op het moment dat een andere veiligheidsregio komt ondersteunen wordt voor de bestrijding van de brand al gebruik gemaakt van secundair bluswater en waarschijnlijk al van tertiair bluswater. Daarin spelen brandkranen of watertankauto's geen rol. Landelijke afspraken voorzien in goede aansluiting van de regio's op elkaar bij zo'n grote opschaling.

2.2. Is het een probleem als een andere veiligheidsregio burenhulp verleent bij de bestrijding van een brand en deze veiligheidsregio een andere primaire bluswatervoorziening heeft?

In de grensgebieden van de regio is dit een punt van aandacht. Indien Kennemerland de overstap maakt naar waterwagens, kan het in bepaalde gebieden wenselijk zijn om de buurregio ook vertrouwd te maken met het bieden van primair bluswater via de waterwagens. De waterwagens die

de tankautospuitten ondersteunen zullen ook tankautospuitten uit een andere regio kunnen faciliteren. De inzet van de Tankautospuit uit een andere regio kan goed samengaan met de ondersteuning via een watertankwagen uit Kennemerland. Dit zal in het implementatieplan worden uitgewerkt.

2.3. Hoe zorgt de VRK/brandweer voor goede afstemming met de bedrijfsbrandweer van Schiphol (en TATA) als er in de toekomst met verschillende bluswaterconcepten worden gewerkt? Schiphol behoudt haar brandkranen op de luchthaven, maar in de periferie van de luchthaven (verzorgingsgebied luchthavenbrandweer) worden de PWN kranen in het nieuwe concept wel afgebouwd.

Deze afstemming krijgt op dezelfde wijze vorm als nu het geval is. Bij brandmeldingen in het gebied van brandweer Schiphol zal brandweer Schiphol gebruik maken van de daar aanwezig particuliere brandkranen. Bij alle meldingen buiten het gebied van Schiphol geldt hetzelfde inzetvoorstel als in de rest van de regio dus in de repressieve oplossing met watertankwagens. In het ergste geval kan dit de consequentie hebben dat een watertankwagen uitrukt naar een locatie, waar ook een (particuliere) brandkraan aanwezig is.

2.4. In hoeverre kunnen de eigenaren van de terreinen (duingebied) verzocht worden om zelf voorzieningen aan te leggen?

Volgens de Wet veiligheidsregio's is het college van B&W belast met de organisatie van de brandweezorg. Daartoe behoort ook het in stand houden van een adequate bluswatervoorziening. In de wet is niet omschreven hoe het college deze bluswatervoorziening invult. Het college kan er dus voor kiezen hierover afspraken te maken met particulieren en bedrijven, en in de praktijk gebeurt dit ook. In de duingebieden zijn verschillende waterwinpunten voor bluswater beschikbaar, maar uit de analyse is gebleken dat dit niet tot een voldoende dekking in alle natuur- en duingebieden..

3. De watertankwagens

3.1. Op basis waarvan is het aantal watertankwagens bepaald?

Het benodigd aantal watertankwagens (8) is bepaald op basis van aanrijtijden van 15 minuten. Met een gespreide inzet van 8 watertankwagens is het mogelijk om in de hele regio tijdig op locatie te zijn. Hierbij geldt dat eerst de aankomst van de Tankautospuit van belang is. Deze kan de primaire inzet doen. De watertankwagen dient binnen 5-10 minuten na aankomst van de tankautospuit aanwezig te zijn om de verdere blussing te faciliteren.

3.2. Wat gebeurt er als een watertankwagen niet dichtbij bij de brandlocatie kan komen?

Het is mogelijk dat op sommige locaties de voertuigen niet dicht bij de brandlocatie kunnen komen, omdat straten te smal zijn of er andere blokkades zijn. Dit is geen belemmering, omdat de watertankwagens in het nieuwe concept zijn voorzien van een pomp, die het water over een grotere afstand (100m) kan verpompen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een slang, die een grote capaciteit heeft en zeer snel kan worden uitgerold. Op deze wijze kunnen beduidend meer objecten in de regio voorzien worden van een toereikende bluswatervoorziening.

3.3. Wat gebeurt er als een watertankwagen door extreem weer (gladheid, ijzel) niet bij de brandlocatie kan komen?

Een risico bij de inzet van alle brandweervoertuigen is dat deze oponthoud kunnen ondervinden in het verkeer. Daarnaast kunnen extreme weersomstandigheden, zoals sneeuw en ijzel, ook voor vertraging zorgen. Niet alleen de watertankwagens, maar ook de tankautospuit kan met deze omstandigheden te maken krijgen. Voor beiden geldt, dat als sprake is van een voorzienbare situatie, de brandweer hierop zal anticiperen door bijvoorbeeld posten te kazerner en of tweezijdig aan te rijden. Het is een zeer grote zeldzaamheid als de brandweer niet ter plaatse kan komen. Bij onvoorziene omstandigheden zal de meldkamer anticiperen door bijvoorbeeld een tweede watertankwagen te alarmeren en via een andere aanrijdroute in te zetten.

3.4. Wat als een watertankwagen komt vast te zitten in het verkeer of uitvalt door een technisch mankement?

In de praktijk komt het niet vaak voor dat de hulpverleningsdiensten niet ter plaatse kunnen komen als gevolg van de verkeersdruk. Hooguit is sprake van een vertraagde opkomsttijd. Een technisch mankement is nooit geheel te voorkomen. In dat geval zal een andere watertankwagen worden gealarmeerd. Het onderhoudsprogramma zal erop gericht zijn de watertankwagens een optimale bedrijfszekerheid te geven.

3.5. Is er een risico dat er legionella-vervuiling ontstaat in de gevulde waterwagens (stilstaand water)?

Het water uit een tankwaterwagen wordt niet op de persoon gesproeid en de brandweermensen hebben ademluchtbescherming op. Bovendien ontstaat besmetting als het erg lang warm is en het water stilstaat. Afgelopen zomer zijn ter voorkoming alle waterhoudende voertuigen (tankautospuit en watertankwagens) gespoeld en is een middel in de tanks gedaan om deze bacterie te voorkomen. Het risico op besmetting is dan ook klein.

3.6. Wat zijn de ervaringen met watertankwagens tot op heden? Zijn er veel andere veiligheidsregio's die er gebruik van maken?

In Kennemerland zijn goede ervaringen met de huidige watertankwagens. Er zijn verschillende andere regio's die gebruik maken van watertankwagens. Ook deze hebben hier goede ervaringen mee.

3.7. Waarmee worden de 8 watertankwagens gevuld? Oppervlaktewater, grondwater of drinkwater?

Watertankwagens worden gevuld met leidingwater of grondwater. Voor de eerste inzet met hogedruk heeft de brandweer schoon water nodig. Wanneer tijdens een brand moet worden gependeld met watertankwagens om voldoende water aan te voeren wordt op dat moment geen gebruik meer gemaakt van hogedruk. In dat geval worden de wagens gevuld met het water dat het snelst voorhanden is. Na afloop van een dergelijke inzet wordt de tank weer geleegd en gevuld met leidingwater of grondwater.

3.8. Hoe is de verkeersveiligheid bij de inzet van de watertankwagens geborgd ?

De chauffeurs van de watertankwagens krijgen, naast het grootrijbewijs dat noodzakelijk is, een specialistische opleiding om met een vrachtwagen van dit formaat vakkundig te kunnen rijden. Uiteraard houden de chauffeurs zich aan de verkeersregels en zullen in noodzakelijke gevallen optische en geluidssignalen voeren om de overige weggebruikers in kennis te stellen.

4. Vrijwilligers

4.1. Heeft de brandweer voldoende vrijwilligers voor het bemensen van de watertankwagens?

Werken met watertankwagens vraagt om de inzet van meer brandweermensen ten opzichte van de huidige werkwijze. Dat betekent dat extra personeel (vrijwilligers) benodigd is. Met dit gegeven is rekening gehouden in de businesscase. De brandweer heeft regionaal en landelijk aandacht voor het voorzien in voldoende vrijwilligers. Naar verwachting kunnen voor de watertankwagens voldoende vrijwilligers worden geworven.

4.2. Aan welke eisen moeten vrijwilligers voldoen voor het besturen van een watertankwagen?

Anders dan bij het inzetten van een tankautospuit, waar een volledig opgeleide bemensing is vereist, kunnen watertankwagens worden bestuurd door chauffeurs zonder volledige brandweeropleiding. De bedrijfszekerheid wordt daarmee minder kwetsbaar; er is een grotere groep mensen, die chauffeur watertankwagen kan worden, dan bij de reguliere werving van vrijwilligers. Overigens kan volstrekte zekerheid over het aantrekken dan wel behouden van voldoende vrijwilligers niet worden gegeven. De veiligheidsregio Kennemerland heeft vertrouwen in voldoende animo voor deze functie, mits tijdig de werving kan plaatsvinden.

5. Brandkranen

5.1. Wat gebeurt er met de al bestaande brandkranen als deze niet meer worden gebruikt?

De brandkranen zullen door de PWN/Waternet worden weggehaald op het moment dat de waterleidingen aan vervanging toe zijn. Dit zal waarschijnlijk een langere periode duren. Dit is de verantwoordelijkheid van PWN en Waternet. Zij doen dat op een kostenvriendelijke manier. Na besluitvorming blijven de brandkranen nog twee jaar operationeel totdat de implementatie van de watertankwagens gereed is.

5.2. Zijn er kosten verbonden aan het afbouwen van de brandkranen voor de gemeenten?

Ja. Deze kosten zijn meegenomen in de businesscase.

5.3. Gezegd is dat er dagelijks gemiddeld twee keer gebruik wordt gemaakt van brandkranen in de regio. Is dit echt noodzakelijk gebruik voor inzet bij brand als aanvulling op Tankautospuit (TS) 1 en 2?

Er zijn jaarlijks in Kennemerland gemiddeld 450 kleine branden, 70 middelgrote branden en 12 (zeer) groter branden in de regio. Er wordt niet geregistreerd hoe vaak er daarbij brandkranen moeten worden ingezet. Dat hangt af van hoe snel een brand met een TS geblust kan worden.

6. Proces van de systeemwijziging

6.1. Hoe lang zit er tussen de aankoop en de daadwerkelijke mogelijkheid tot operationele inzet van een nieuwe watertankwagen?

De aanschaf van de waterwagens duurt ongeveer 1 jaar. Dit heeft te maken met zowel de aanbestedingsprocedure die gelopen moet worden als de bouw van het voertuig zelf naar de gewenste specificaties.

6.2. Wie verzorgt de aankoop van de watertankwagens?

De VRK zal de aanbesteding van de watertankwagens verzorgen.

6.3. Als we kiezen voor de repressieve oplossing, hoe wordt er in de tussenliggende periode omgegaan met de bluswatervoorziening?

Op dezelfde wijze als heden, waarbij zowel de brandkranen als de tijdelijk aangeschafte watertankwagens worden ingezet. Na operationeel gaan van de repressieve oplossing worden de brandkranen niet meer gebruikt.

7. Scenario 1. De gemeentelijke oplossing

7.1. Als er wordt gekozen voor de gemeentelijke oplossing, hoe wordt er in de tussenliggende periode omgegaan met de bluswatervoorziening en wat is de rol van de VRK richting de gemeente in deze oplossing?

Op dezelfde wijze als heden, waarbij zowel de brandkranen als de tijdelijk aangeschafte watertankwagens worden ingezet. Voor het tweede gedeelte van de vraag geldt dat de VRK nog steeds zal blijven adviseren over bluswater; dit in de breedste zin van het woord. Dus over de eventuele aanleg van extra bluswaterpunten, maar ook over bijzondere objecten en risico's.

8. Scenario 2. De repressieve oplossing

8.1. Is er nog ruimte voor lokale aanpassing of wordt dit volledig regionaal geregeld op het moment dat er gekozen wordt voor de repressieve oplossing?

De repressieve oplossing is een totaalconcept voor de hele regio. Dit maakt lokale aanpassingen overbodig. Lokale aanpassingen zouden ook onnodige kosten en complicaties met zich meebrengen.

8.2. Is het mogelijk dat er in nieuwe woonwijken brandkranen worden aangelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er als er wordt gekozen voor de repressieve oplossing en kan de VRK/gemeente de aanleg van deze brandkranen nog voorkomen?

De VRK blijft adviseren over bluswater. Bij de aanleg van nieuwe woonwijken zal de VRK geen brandkranen meer adviseren, omdat de repressieve oplossing voldoende dekking biedt. Het is niet waarschijnlijk dat een gemeente/projectontwikkelaar tegen dit advies in toch brandkranen zal aanleggen.

8.3. Indien een aantal gemeenten kiest voor een andere oplossing, is dan nog steeds hetzelfde aantal watertankwagens nodig om aan te schaffen?

De repressieve oplossing is een totaalconcept voor de gehele regio. Een keuze mogelijkheid per gemeente verschillend is dan ook niet uitvoerbaar voor de bedrijfsvoering en inzet van de Brandweer.

8.4. In hoeverre biedt het blussen met watertankwagens milieuwinst?

De watertanks van tankautospuiten en watertankwagens worden in principe gevuld met leidingwater. Voor de eerste inzet bij brand gebruikt de brandweer in de meeste gevallen de

hogedrukpomp, en deze kan alleen schoon water verpompen. Dit verandert niet, en dus zal altijd - ook in de toekomst- een hoeveelheid leidingwater worden gebruikt. Het verschil wordt pas zichtbaar bij grotere branden waarbij de brandweer gaat pendelen met watertankwagens. In dat geval wordt voor de blussing geen gebruik meer gemaakt van de hogedrukpomp, maar schakelt de brandweer over op het gebruik van de lagedrukpomp. Deze kan ook vervuild water aan. De watertankwagens worden dan gevuld met oppervlaktewater of grondwater. Het grootwatertransportsysteem is altijd afhankelijk geweest van oppervlaktewater en dat verandert niet. De milieuwinst die wordt behaald omdat de brandweer minder leidingwater gebruikt is niet te becijferen. Bij de implementatie van het concept zal de VRK alert zijn op mogelijkheden om (kostenneutraal) milieuwinst te realiseren.

9. Waterwinpunten

9.1. Wat is het verschil tussen een waterwinpunt en een brandkraan?

Een waterwinpunt is een opstelplaats aan open water, een blusvijver, een blusriool, een bassin, of een geboorde put waaraan de brandweer water kan onttrekken door dit op te pompen met behulp van de pomp in de brandweerauto. Een brandkraan is geplaatst op de waterleiding of op een speciaal hiervoor aangelegde ringleiding. Deze leidingen staan onder druk en als gevolg daarvan kan een brandkraan water leveren zonder dat de brandweer dit hoeft op te pompen. Hiervoor hoeft alleen een slang te worden aangesloten.

9.2. Zijn er voldoende waterwinpunten in de Veiligheidsregio Kennemerland die bruikbaar zijn voor de watertankwagens?

Op dit moment zijn er 3.000 waterwinpunten in Kennemerland. De berekeningen voor de repressieve oplossing zijn hierop gebaseerd. We weten dat waterwinpunten in de praktijk niet altijd allemaal gegarandeerd te gebruiken zijn. Hiervoor zijn verschillende redenen: Het water kan (te) vervuild zijn, het water kan niet bereikbaar zijn i.v.m. de begroeiing of geparkeerde auto's e.d., het water kan te ondiep zijn als gevolg van droogte en in de winter kan het ondiepere water bevroren zijn. Goed bereikbare en onderhouden waterwinpunten maken deel uit van het concept. Dit onderhoud blijft de verantwoordelijkheid van de gemeenten. In de repressieve oplossing zit het voorstel om deze locatie te laten controleren door de VRK, waarbij het onderhoud wel bij de gemeenten blijft.

10. Contracten met de waterleidingbedrijven

10.1 Is er een collectief moment waarop de contracten van Waternet/PWN worden opgezegd of gaat dit per gemeente individueel? En per wanneer zal dit plaatsvinden?

Het voorstel is om hierin gezamenlijk op te trekken. Het is onderdeel van de implementatie om met PWN/Waternet hier afspraken over te maken..

11. Grootwatertransportsystemen

11.1 Waar komen de grootwatertransportsystemen te staan in de regio? Wat zijn de criteria hiervoor?

Dat is nu nog niet exact bekend. Belangrijkste criterium is de geografische locatie van de betreffende kazerne. De keuze van de locaties is zodanig dat in de gehele regio binnen de gestelde tijd een watertankwagen ter plaatse kan zijn.